

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARA AL MENOS UNA BATALLADA CADA SENMANA

AQUEST NÚMERO 10 CÉNTIMS PER TOT ESPANYA
NÚMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

ANTONI LÓPEZ, EDITOR

(Antiga casa I. López Bernagor)

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ: LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ. NÚM. 20, BOTIGA
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ: Fora de Barcelona cada trimestre ESPANYA pessetas 1·50—Cuba, Puerto Rico
y Extranjer, 2·50

Festes de Barcelona. — Un vistassó als carrers

¡Pobres pardalets de la Rambla! Davant d' aquest esclat de llum, no 'ls ha quedat mes remey que posarse ulleras fumades.

¡Aixó es sapiguer de viure!
Es un arch, pero 'l marqués se 'n fa una taula d' escriure.

Senzillés, gust y elegancia.
Es lo que mes ha agratit als pagesos y á la infàcia.

PLASSA REAL.—LA FONT MÀGICA.
Bons colors, y que no deixan!

CARRER DEL CARMÉ

Se extraen muelas con perfección.

A diplomacia en totes les seves coses es molt reservada, y està clar, així com les notes musicals se senten, puig d'altra manera ja no serían notes, les notes diplomàtiques no les sent ningú, son sordas.

Per això ningú ha pogut enterarse pel clar de la nota del Vaticà al govern espanyol, com tampoc

de la que contestant à n' aquella ha dirigit el govern espanyol al Vaticà. De presuncions se n' han fetas tantas com vulguin, la major part de les quals probablement serán fundadas, però lo qu' es la certesa, la claretat que no dongui lloch à duputes, fins ara 'ns la quedan à deure.

De totes maneres no anirán gayre errats de

comptes els que suposen que així com Espanya del conflicte ab els Estats Units ne va sortir ab les mans al cap, dels tractes y contractes ab el Vaticà no sortirà ab les mans à un altre lloch que no es el cap, sino la part més oposada, y en una forma ben poch airosa. El govern liberal s' ajup à tot, y en aquesta posició ¿qué ha de succehir tractantse del

clero? Es l'última vergonya que'n s'estava reservada. Gobernant en Sagasta s' va perdre una part considerable del nostre territori, y gobernant en Sagasta la nació perdrà una part de la seva independència, en qüestions de regalies, que ni 'ls reys més absoluts, ni 'ls que foren defensors més acerrius de la religió catòlica, s' avingiren mai à abandonar al poder de Roma.

Quan totes les nacions s' emancipen de questa tutela carregosa, tan sola Espanya s' hi somet. Quin rebaixament! ¡Quina vergonya!

Al sol anunci de que venia à visitarnos una delegació de diputats radicals francesos y belgas, el govern va alarmar-se, com no s' alarmaria sens dupte davant de l' amenassa de una invasió armada.

CARRER DE FERNANDO
—¿Que això podrà caure?... [Nada, nada]
Ja tenim tots la vida assegurada.

CARRER DE LA BOQUERIA
Ja ho diu ben bé un ditxo vell:
qui fa un cove fa un cistell.

Ja en Moret prenia les seves disposicions per evitar que la presencia de aquells representants en el nostre país encalabrinés als republicans, precisament en els dies en que s'escau l'aniversari de la revolució de setembre. Les alarmes del ministre eran tan extraordinàries qu'estava disposat, segons se diu, à no pararse en barres, per evitar que aquells senyors fessin el menor acte polítich. Fins feu dir en algun periòdic, que no repararia en expulsarlos invocant el precedent de lo que va fer el govern clerical de Bèlgica ab els diputats radicals espanyols.

Per fi, en Moret haurà recobrat la tranquilitat perduda al entererse de que 'ls expedicionaris aplassaven el seu viatje. En lloc de venir à visitarnos ara, se proposan ferho 'l pròxim més de mars, y en aquest mitj any qui sab lo que haurà succehit!

Lo ocurregut den ensenyarnos à no perdre de vista la necessitat d'establir relacions contínuas de intel·ligència y cordialitat entre 'ls homes de ideas avansades de totes las nacions. Reclos cada hu à casa seva, està vist que s'esterilisa. Espanyisté y relacionantse aumenta la forsa de las idees, y cascos poden venir—com venian avants en que la democracia tenia un caràcter eminentment cosmopolita—en que 'ls poders permanents vacilin y's derribuin. No han de ser exclusius privilegi de aquests poders las aliàns: també las poden y las deuen contraire 'ls pobles, y en nom d'ells, els partits avansats que concentren las seves aspiracions en el progrés de las ideas y en la realització de la justicia.

Barcelona's diverteix, com si tot li anés vent en popa.

Y en efecte: mentres la ciutat s'adorna y s'il·lumina y las onades de forasters invadeixen la via pública en busca de distraccions, regnant per tot arreu l'ordre més perfecte, diuhon de Madrid, que 'l govern fins à primers d'any, pel cap més curt, no tornarà à posar en estudi la conveniència ó inconveniència de restablir las garantias constitucionals.

Ho estudiarà... Perque això sí, d'estudiós n'es molt, no se li pot negar; pero en canvi, cada vegada que se'l somet à un examen, ja se sab: carabassal

PEP BULLANGA

ANIVERSARI

AN passat 34 anys, mes de un terc de segle, y als qu'en l'extraordinari succés hi varem pendre una part directa, ens sembla qu'era ahir, tan intensa y duradera fou la impressió que 'ns produbí.

L'escapte de un poble rompent les cadenes que l'esclavissaven, cap-girant un trono secular proclamant sa propia sobirania y aclamant als seus libertadors, ab alarits d'entusiasm, no es molt freqüent, no tenen la sort de veure'l tots els nats.

De bullangas poden ferse'n molts: de revolucions no se'n registran gaires. Res costa tant com condensar en una sola forsa l'esperit de tot un poble, animarlo ab una sola idea, y empene'l per la via de la acció resolta, generalment sembrada d'entrebandits, perille y contratemps. Pero això sí, una vegada s'ha pres l'impuls, res mes difícil que

deturarlo. No's detenen las tempestats que s'congrin en l'atmòsfera à l' hora de desbotar.

La del any 68 sigué imponent; sigué ademés purificadora. L'engendrà l'esperit popular causat de tanta opressió y avergonyit de tan vilipendi. L'exèrcit y la marina, comprenent que ans que de la realesa eran del poble, se posaren resoltament al servei de las aspiracions populars al crit de 'Visca Espanya ab honra! alatz à la badia de Cádiz, y que després de haver retrunyit per la boca dels canónes victoriosos de Alcolea, repercuten en tot Espanya màgic y poderós, fent vibrar las fibras de tots els cors.

Quina expansió la de aquells días memorables! Ciutats, vilas y pobles se vestiren de festa, y tant ó mes que la pompa externa, brillava l'aspiració à anar endavant, molt endavant, guanyant en dies, en horas y en minuts à ser possible, el camí perdut durant tants anys de monarquia tirànica y opresora.

Las Juntas revolucionaries constituides en cada localitat improvisaven sos decrets soberans inspirats en una generosa fatlla de justicia y de progrés, y ho feyan à cor obert, sense parar esment en las aspresa y resistencias de la realitat. En totes elles hi presidia un admirable esperit democràtic. Y si impossible's feya de moment que tots aquells acorts tinguessin viabilitat pràctica sense rompre la unitat política del Estat, no's podia deixar de reconéixer qu' eran l'expressió espontànea de las aspiracions del poble espanyol, en plena libertat.

La constitució del govern provisional vingué à posar fi à las brioses iniciatives de las Juntas revolucionaries; cessà en un instant la fermentació fe conda que s'estava operant en las capas populars, deixant lluire y expedita l'accio de un sol govern que 's passavan al nou règim, ab l'idea de salvar els principis de la Revolució de Setembre.

Aquí està encare en Sagasta, prototíp dels apòstoles cobiçosos de poder. Res li deu el país més que desgracias y verdaderas catàstrofes; res la llibertat democràtica més que decepcions y desenganyos.

Com un tapa-bruts de las concupiscencies dels seus adeptes, algunas de las lleys inspirades en l'esperit democràtic de la Revolució no han sigut encare derogadas; pero com que no's practican ó's falsejan cínicament, més que un honor resultan un sarcasme.

Y això es que à pesar d'ellas la reacció, la negra reacció de las sotanys y las cogullas qu'es de totes las coneguda, la més perniciosa, s'estén com cada d'oli, enterolint las conciencias y paralitzant els impulsos de la voluntat.

Ja ningú creu en res, sino en que l'estat de la nació al punt à que arribat es irremediable.

Fara necessari realisar una nova revolució més radical encare que la de setembre de 1868.

Pero fins els que tenen aquest pensament—tant envenenada està l'atmòsfera que s' respira!—no passan més enllà d'acariciarlo ab els ulls clucs...

No's feu aixís, y avuy encare 'ns ne sentim. posat resoltament al costat de la Espanya viva, y à ella hauria fundat una República garantia de vitalitat y d'èxit segur pels principis democràtics de la Revolució de setembre.

—¿Que hi ha en aquest local? Els policies el vigilan ab gran sollicitud;

els civils à la gent qu'en sospitosa fan apartar ben lluny; quan s'hi fica el burgès, deixa à l'entrada el seu posat sorut; senyantse ab devoció hi van las beatas y els clericals estults; si alguna volta la justícia hi entra, hi entra abaixant els ulls; de tant en tant surt una filerà entre incens, cants y llums...

—¿Qué hi ha en aquest local? —Que vol que hi hagi; un convent de ganduls!

JEPH DE JESÚS

RECORDS DEL ANY 1868

LA FUGA D'UNA REYNA

La formidabile crid de guerra llenat el 17 de setembre à la badia de Cádiz y qu'en Prim condensava l'endemà en aquell memorable manifest en el que deya que «la paciencia dels pobles té 'l seu límit en la degradació» y que era precis «conquistar de nou nostres llibertats escarnidas», va atrapar á la Cort completament desprevinguda.

S'havia parlant tant de la revolució, que à Palacio s'havia acabat per no creurehi. Pochs días avants en González Brabo, president del govern, ho havia dit sense embuts:

—Podém estar tranquilis. No hi ha res ni temo res.

Donya Isabel, que s'trobaava estiuheat à San Sebastian, acompañada dels seus fills, del seu marit, en Marfori, l'pare Claret y tota la camarilla, fou la que mes que ningú's manifestà sorpresa.

Un pronunciament de l'esquadra, iniciat precipitadament a bord de la Zaragoza, d'aquella mateixa fragata qu'encare no feya un mes, el 20 d'agost havia anat à Lequeitio à saludar à Sa Magestat y en la qual Sa Magestat havia sigut rebuda y aclamada ab tan respecte... «Era allò possible?

Tan possible, qu'en González Brabo, cayut ja del burro y veient venir la pedregada, presentà la dimisió, essent immediatament substituït pel marqués de l'Habana.

Entre tant las notícies que d'Andalusia's rebien à San Sebastian eran cada dia pitjors. L'exèrcit liberal avansava sense trobar apenes obstacles. En Serrano organisava las seves forces, decidit à batre à las qu'en Novaliches reunia à tota pressa ab el propòsit de tallarri'l pas.

Alarmaada seriament la Cort, resolgué trasladarse à Madrid. La determinació's prengué el dia 25 de setembre. El conde de San Luis que, trobantse à Zarauz, malalt y tot, corregut à San Sebastian per veure à la reyna, fou el que mes influi ab els seus consells pera que donya Isabel fes aquest viatje.

Consultats els jefes de Palacio y resultant ser tots del mateix parer, s'arrodion sense perdre temps el plan de defensa. S'escriuria al pobre Espartero, que may deya que no, y quan la reyna arribaria à la capital ja trobaria allí al duch de la Victoria, que ab la seva sola presència era capás de sostener el tron.

Donya Isabel havia de marxar sola, deixant à San Sebastian als seus fills. Unicament l'acompanyarien en Villamagna, en Moctezuma, el marqués de Santiago y dos ó tres cortesans mes.

Arreglats y ultimate tots els detalls, la reyna pujá al seu carruatge, dirigintse à l'estació, ahont l'esperava el tren especial que havia de condutirla à Madrid: pero quan ja era à pochs passos de la porta

EL MON AL REVÉS

—¿Que hi ha en aquest local? Els policies el ronden constantment; els civils apostats à pocas passas preparan els fusells; se'l mira de reull y ab cara fosca l'espadatís burgés; capellans y beatas fan quant passan la senyal de la creu; entra al local un inspectó y registra à tot bitxo vivent; de tant en tant en treuen una corda amarrats ben estrets...
—Qué hi ha en aquest local?
—Que vol que hi hagi; algun circol d'obrers!

P. K.

QUADROS AL FUM

L'OBRA D'EN FREDERICH GHEEL

I

En Gheel era un home veritablement superior.

El seu pare, n'Albert Gheel, perseguí per las autoritats belgas com a cap de motí, hagué de refugiar-se en una de las ciutats productoras del Mediterrani.

Traballador y ferm enemic de l'esclavitud, anava al davant d'una gran colla d'obrers que feyan el cristall.

Un cop à fora de las graps de ferro que 'l perseguían y establest en la nova ciutat, va entrar en una gran fàbrica de vidre.

Va ensenyantar en el seu temps, el mateix ofici à n'al seu fill, que rápidament el posseïrà d'una manera satisfactoria.

En Frederich tenia 'l cap molt clar, tot ho aprengia d'una manera admirable. De molt petit, avants d'anar al colegi, ja estava enterat de moltes coses que no sabien pas els grandassots del veïnat, y després anant à l'escola, ben aviat guanyà 'ls primers puestos. Sempre era 'l primer. Portava la cartera atapada de llibres ben sapiguts, qu'entre plana y plana guardava una munió de premis al mèrit que dava goig de veure, y més si's tenia en compte 'l caràcter senzillot d'en Frederich. No coneixia l'enveja, ni l'orgull, ni la rancunya.

El mestre, aquell bon home que duya 'l barret de palla negre fins que feya un bon xich de fred, n'estava molt content; no tenia prou boca per parlarne à qui primer li yenya. En trenta y més anys d'exercir no n'havia tingut cap com ell.

Tan satiset n'estava, qu'al anarhi el pare per enterarre de la seva conducta, donchs en Albert se'n cuydava molt del fill, el senyor Ramón no sabia com fers'ho pera mostrarli la seva satisfacció. Li agradava parlar ab en Albert, l'entretenia y feya petar unes conversas! Y es qu'aquell traballador era molt educat, tenia intel·ligència y havia llegit

bastant. Anava net y la seva boca no feya fortor d'alcohols.

Va venir qu'aquell traballador surtint de la feyna anava à buscar cada dia à en Frederich, y va venir també, com se suposa, qu'ell y el mestre foren de tots els medis per imposarho, el poble's cridava à engany y bramava de indignació al veure's defraudats en las legitimes esperances pels qui devien limitar-se à ser sos fidels intérpretes, pugnava per erigir-se en amos y senyors seus, conduintlo al seu àrbitre.

Las eleccions de las Constituyents vingueren à demostrar que la part d'Espanya més activa, més ilustrada, més culta y més independent era republicana. Un poder desligat de compromisos, à pesar del gran contrapèt de la Espanya morta, s'hauria

edificava de nou. Ell no sabia pas qu'edificava, com edificava, ni quina base pertanyia al nou edifici; era massa jove per sapigüerho; però ell inconsolament edificava. El seu cor era 'l gran operari.

Estava tan ben dotat de la naturalesa que presentaia coses que tenien molt fòsforo, però faltava qu'encenguerà aquest pera fer naixir la llum; eran mancades de forma, de consistència. D'aquí la gran devoció que sentia pera 'l estudi.

Bò fins al sacrifici, escampava idees regeneradoras de la manera que sabia pera bé dels homes.

Y lo més bò del cas es qu'en aquell present no contava pas gayre més dels dels dies.

Es clar que 'l afició à l'estudi ja li venia del pare, qu'encare que obrer, cuidava molt de la propia intel·ligència. En aquests cassos el contacte hi fa molt. Els mateixos llibres d'en Albert Gheel, cap d'ells de literatura folletinesca, profunds estudis de l'home y de lo que 'n diuhen societat, serviren també pel fill.

No cal dir lo molt que 'l estimava el seu pare: es talviaava, enxiüqua els gastos, no's donava cap goig, ni 'l necessitava per això; donchs per ell el millor goig era estar à casa ab la seva muller Dimpna, una belga adorable, ab el seu fill y els llibres. Y estalviaava, perque haventse naturalitzat à Espanya, no volia despèndre's del fill als dinou anys. Ho trobava tan sumament amarçat això... després que 'l has fet, criat y educat, quan te l'estimas tant, que te 'l prenguin... ah, no, no podrás ser!... Allavoras que te 'l vens gran, que té la seva manera de viure, qu'és tan teu, qu'és tan fácil contagiar-se ab el contacte brutal dels demés, en l'époche que necessita més el temps per acabar de ferse, de formar el camí de la seva vida!... Allavoras agafa 'l farcell y vesten!

Estalviaava qu'era trist! estalviaava per comprar al seu fill!

En Frederich ho sapigüe y un dia 'l va emprendre:

—Pare, sé que m'voleu redimir, no'm ve de nou; sempre m'ho havia pensat. Gracias. Vos ho estimo molt, però vos m'estimeu més encare pera rahó natural. «Me voleu atendre?

—Digas, fill meu. Ja sabs que jo...

—M'ha vingut una idea. Jo'm sento ab molta forsa, comprehèn que hi vingut per algo més de lo

que soch. Fa temps que vos y jo traballíem pel bé dels homes. Jo crech que si m'enfilés en un lloc més alt, la meva veu arribaria més lluny... No sé'm sembla que tinch de fer alguna cosa grossa... Me venen idees y més idees que no puch desarrollar perque 'l meu cervell es massa noi. «Sab? D'això y d'allò com las criatures axeridas qu'escolltan y retenen lo que senten, més tard ho diuhen y fan un garbiu. Això'm passa ab el cervell. «Y si me'n fessiu home?

—Cóm vols dir?—En Gheel gran l'escoltava embadit.

—Vull dir que ab els diners que teniu fessim la carrera de meixejo. Això com això també 'ls heu de donar.

—Pero 'y la quinta?

—Aniré à servir. Possent el batxillerat me darran dessegnat qualsevol plassa en las oficinas... poca feyne, relativament lluire, y això acabaré la carrera.

Aquell bon obrer, aquell home exemplar, va aixecar-se y p'ré d'emoció va abraçar al seu fill. Las llàgrimes, silenciosas, ardentes, cara avall, trémolans, brillants de satisfacció infinita.

—Pero—va afegeix després—tú ets gran, massa potser! Burro de mi que no t'he sabut coneixre més aviat. «Y 'l batxillerat? ¿Quint l'acabarás la carrera? Crech qu'és molt llarg.

—Pels qu'estudian, pels que tenen fé y una gran forsa de voluntat nogayre. Donchés bé: jo vull tenir la equesta fé, aquesta forsa! No us amohineu, tinch bastants coneixements generals. La Química, això'm falta, la Química... pero 'bah! ab llibres ray. Acaba're aviat. Quan me cridin à las files; el batxillerat, de sobras; si, si, de sobras. Té de ser això.

Aquesta frasse la va dir ab tanta energia, tan segur, que 'l pare electrisat se li tirà al coll

Pel pedregam

—Arri, arri, tatanet....

s' veié arribar corrent un empleat de telégrafos ab dos parts á la mà.

Entraren tots plegats á la sala de l'estació, y allí, ab moltes penas, puig els telegramas venian xifrats, pogué saberse'l seu contingut.

L'un d'ells, dirigit á n'en Roncali, ministre d'Estat, era del President del Gobern, y deya aixís: Si la Reyna no ha emprés el viatje, que l'suspensi fina á nou avís meu. Per comunicació dels autoritats de Burgos sé que la vía-férrea està tallada »

—No importa! —va exclamar la reyna, agitada y nerviosa. —En marxa, en marxa inmediatament!

Y pujant al wagó, va anyadir: —Jo no surto d'aquest cotxe sino per entrar á Madrid. —

En va en Roncali tractava de convéncela de la impossibilitat d'empendre'l viatje en semblants condicions: donya Isabel, que com es sapigut tutejava á tothom, va respondérel:

—Telegrafia á n'en Concha, y que contesti ab urgència ahont está trençada la vía.

Va en Roncali á la oficina del telégrafo y als poche moments torna.

—Senyora: ni ab Madrid ni ab Burgos tenim comunicació; la línia està interrompuda.

—Donchs, á Madrid, y sigui lo que Deu vulgi.

El ministre d'Estat, davant d'aquella tossuderia, s'hi quadrà de serio, y la reyna, comprendent que no li quedava més remey que renunciar al viatje, se'n tornà al seu allotjament espurnejantl'is ulls de despit.

En tot això, l'saconteixements anaven precipitantse d'una manera vertiginosa. El general Serrano no s'entretenia, y posat ja en el camí de la victoria, el dia 28 derrotava á Alcolea al general Novachiches, l'últim defensor de donya Isabel. Conseqüència inmediata d'aquella derrota fou el pronunciament de Madrid, verificat el dia 29.

Comunicada la noticia á la reyna ab tota urgença, la camarilla de San Sebastian yejé clar que la comèdia s'havia acabat y qu'era indispensable abandonar l'escenari.

El dia 30 de setembre á las 10 del matí's donaren noves ordres pera marxar definitivament; pero aquella vegada ja no á Madrid, sino á la frontera, al desterro.

Un testimoni presencial descriu l'escena ab tots els colors de la veritat.

«Dos landòs tancats, ab sis mulas negras, s'estacionan davant del allotjament real. El príncep d'Asturias y un dels ayos se colocan en el primer cotxe. Darrera segueixen las ayas, ab las infantas al bras, y pujan en l' altre carruatge.

Un oficial me diu: —Van á donar un passeig; pero jo veig sache de viatje y paquets en mans de tothom. Suposo, donchs, que l'infants se'n van de San Sebastian.

«Després de molt rato, un tercer landó s'atura

davant de la casa. Els soldats de la guardia prenen les armas y tots ens acostém á la porta.

»De prompte apareix donya Isabel: la segueixen el seu marit, el pare Claret y altres personatges. La reyna té l's ells rojos. Se coneix que ha plorat molt. Porta una capa gris, va sense guants y adorna'l seu cap un barretet de palla ab una ploma vermella.

»Ningú diu una paraula. La reyna puja al cotxe, presenta la tropa las armas, algú fa una senyal... y la comitiva s'dirigeix á la estació»

Pochs moments després, se posava en moviment el tren que havia de dur a França á la dona qu'en aquell instant deixava de ser reyna. Y mentre la fugitiua mu murava segons uns: A ser hombre volvería á mi capital... y segons altres: Creía tener más raíces en este país, arribavan á l'estació els crits del poble, que entusiasmant exclamava: —Visca la llibertat! Visca Espanya ab honra!

FANTASTICH

Á UN FORASTER

CONSELLS D' AMICH

Tart arribo per donártels, pero, alló que diu Sant Blay:

—En aquest món de tragerias sempre val més tart que may.

Ja que has baixat per las festas, com á ciutadá aguerit

vull veure si consequeixo que no 't fassin mal profit.

Barcelona no es un poble sinó un mar... com d' aquí á allá, en el qual, per no ofegaris'hi, s'ha de sapiguer nata.

Aquí 'l que no corra vola, y ab la major rapides te deixan sense camisa

com aquell que no fa res.

El llautó s'daura ab tant garbo que ab l' or de l' ley se confon, y ni molts son lo que sembla ni altres sembla lo que son.

Vol dir que, com ja la fama s'ha cuydat de propagar, per naps ó per xirivias

«aqui no val á badar.»

Desde luego t' aconsello que si tens de comprar ré, miris ben bé alí hont ho compras, cóm ho pagas y per qué.

D' aquests rimbombants anuncis que podrás veure per tot d' Altol i Forasteros, ganga!, no n' has de creure ni un mot.

De duros á tres pessetas,

que avans n' hi havia un cabás, com no siguin filipinos, no pensis trobarne pas.

Ja s' han acabat las gangas entre aquets nèts de catell, el qui 'n sab una s' ho calla... y se queda per ell.

Quan puixis á algun tranyví no 't deixis mai albardar; procura seure, y no vajis massa depressa á pagar.

Que molts cope el cable's trencen en aquell mateix moment, y havent de baixar, resulta que has pagat inútilment.

A la fonda no 't distreguis, que hi ha fondistes molt víus que ab un brillo extraordinari clavan garsas per perdius.

Y si 't veuen massa manso, quan la nota 't donaran, sigui de duro ó de sisos, ten segur que 't sisaran.

Si al teatro vas, preparat á passar un vespre aburrit ab els galls del tenor cómic que 'll creu que son dós de pit.

Y si l' obra es d' espectacle, i veurás què t' agradarán els barrets de las señoritas que seurán al teu davant!

Segueix els carrers notables pell ilums ó pel guardin, pero no t' hi torbis massa si observas que 's gira vent.

Pues hi ha alguns archs alegòrichs d' estil mitjà neo-bunyol, que 'm sembla que si s' aguantan es no mes perque Deu vol.

Desconfia de las bestias que trobis al teu costat; en certz carrers, tem als gossos; en certas casas, al gat.

Per acabà, t' recomano que no beguis massa ví, ni trabis may coneixensa ab gent que 't vulgui servir.

Has vingut á Barcelona per xalarte ab pochs diners, y fora en viritat sensible que 't fessin portá 'ls neulers.

Fug d' empentes y tumultos, evita entrebancs y embulls, pòsta's la bossa ben fonda y ves sempre ab un pam d' ulls.

C. GUMÀ

UN DOCUMENT HISTORICH

A qui va textualment reproduïda, la carta que l'rey Carlos III va escriure al Papa, donantí compte de la expulsió dels Jesuitas.

Es un preciós document històric, digne de ser

coneget, may sigui sinó per a quilatar las energies de un monarca del segle XVIII, en comparació ab las debilitats y humiliacions dels governs del segle XX.

Diu aixís:

«Santíssimo Padre: No ignora Vuestra Santidad que la principal obligació de un soberano es vivir velando sobre la conservación y tranquilidad de su Estado, decoro y paz interior de sus vasallos. Para cumplir yo, pues, con ella, me he visto en la urgente necesidad de resolver la pronta expulsión de todos mis reinos y dominios, de todos los jesuitas que se hallaban en ellos establecidos, y enviarlos al Estado de la Iglesia, bajo la inmediata, sabia y santa dirección de Vuestra Santidad, dignísimo Padre y maestro de todos los fieles. Caería en la inconsideración de gravar la Cámara Apostólica obligándola á consumirse para el mantenimiento de los padres jesuitas que tuyeron la suerte de nacer vasallos míos, si no hubiese dado, conforme lo he hecho, previa disposición para que se dé á cada uno durante su vida la consignación suficiente. En este supuesto, ruego á Vuestra Santidad que mire esta mi resolución sencillamente como una indispensable providencia económica, tomada con previo maduro exámen y profundísima meditación, que, haciéndome Vuestra Santidad justicia, echará sin duda (como se lo suplico) sobre ella y sobre todas las acciones dirigidas del mismo modo, al mayor honor y gloria de Dios, su santa y apostólica bendición.—CARLOS III.»

**
El Papa va llegir la carta. No tením datus per saber quin efecte va causarli.

Pero pels resultats, y tenint en compte que l' expulsió dels Loyolas va quedar ferma, hem de creure que 'l papat va fer lo que fa sempre quan se troba ab un os dur de rosegar.

Baixar el cap y dir Amén.

NEGOCI RODÓ

UXAR els germans nomenats de Sant Joan de la Creu varen encarregar-se del Manicomi, ahontse pudreixen en vida els infelissos de la rahó perduda, no faltavan entusiastas y turiferaris de las ordres religiosas, que exclamaven, casi plorant d' enterniment:

—Miréu-los els sants varóns quin sacrifici s' imposan! Unicament la fe y la caritat cristiana poden donar la fortaleça que 's necessita pera recluirse en un lloch abont regna la pitjor de las desgracias! ¿Hi ha res més horrible que passar la vida entre boigs? Donchs ells s' hi resig-

ment á la senyoreta professors Santasusana, per l' acert que demostra en la direcció de ditas classes. L' únic que resultà una nota discordant fou el discurs de 'n Gali, un aspirant á concejal, y que sols té la manfa de vol quer ser orador. (Dir que la ciència ns té de fer felissos perque així podríen fabricar canons y material de guerra per poder restablir l' honor patri tan decaygut! Creguim, no fa aquesta propaganda en un acte com el que se celebra. A què respón incultur en els tendres cervells les ideas de destrucció quan tindria de ser al revés, fentlos comprender als noys que tots som germans y que les fronteres sols serveixen per sostener una societat moribunda que s' aguanta per la forsa bruta? Això fora educar, allò es embrutar.

FREGALLS DE MÁQUINAS

ERA cap al tart d' un dissapte. Un assumpto d' urgència m' portava á Manresa, y m' dirigia á l' estació de Monistrol mitj' hora allunyada del poble.

Pel camí casi feréstech, á la escasa claror d' un capvespre que m' va encomanar melangia á pesar de no veure cap núvol gros ni petit que tapes el firmament, vaig trobar una colla de nenes de deu anys per avall, equipadas ab la corresponent sanalla vuyda. No calia preguntar'shi d' ahont venian ni de què feyan: la cara tota de mort menos els ulls, els vestits, verdaders pellingos plens de suquet y borra mitj adherida, ho deyan prou clar.

Eran *ajudantes* de màquines, a rahó de cinc ó sis pessetas setmanals de sou que l' amo no dona per ben afanyat. I si que, ja parada la fàbrica, las han fregades, trayéndoles la brutícia que las ha cubertes ab el funcionament de cinc ó sis dies traballadors, nits inclosas.

Quina llàstima m' van fer! Aquelles criaturas, quinas caras per lo esroguehidas y desfiguradas delatan principis de tisis; que, ineducadas, únicament han après á malparlar ignorants fins del dret que lls hi negan: acostumadas á veure l' majordom y l' contramestre serios, que no badan boca si no es per dillsh algun estirabot denigrant, me van posar nerviós.

Vetaqui, —m' deya jo—els parias de l' antigor ab els sentiments adormits, poch menos que morts, carn destinada al burredell, passant primer per las grapas del feudal, contramestre, majordom ó *principal*. Això si 's salva d' un mal moment y s' escapa de que la màquina s' hi abrahn i trinxantli l's ossos.

Sarcasme sangrent, burla cínica que posa de manifest lo balder dels fonaments d' aquesta societat prostituida; al cel no hi ha lloch per las víctimas de totes las injusticias, bolvans arrebatadas pels vents dels privilegis. Això ho conta la religió oficial parodia grotesca de las ensenyances del fill del fuster.

Ja que l' que més deurán ferhò no s' cuidan d' acabar ab aquest estat d' injusticia que urdeix tempestas tenebrosas qui sab-si pròximas, femo nos altres; honrèm al sigle vinté acabant ab l' infame mercadeig de carn humans; abolim aquesta *tracta* ben poc diferenta de la anomenada *tracta de blanques* que converteix las tendras criaturas en *fregalls de màquina*.

J. COSTA POMÉS

FATALITAT

ERA jove, orfe, de aspecte interessant: sos parents van enviarlo á París ab recomenacions molt expressivas per un rich banquer.

Aquest llegí las cartas y l' rebé ab els brassos oberts, oferintli immediatament un lloch en las seves oficinas.

En lo més animat de sa conversa, entra un emplet y crida al banquer, parlante de baix en baix.

—Jove dispensi—diu aquest al seu protegit.—Al moment torno á ser aquí ab vosté.

Y surt deixantlo sol en el despatx.

El jove mira de un costat al altre, l' cor plé de optimism per efecte de la bona acullida que ha tingut. Tot d' una ven sobre la taula, al alcans de la mà, dos paquets de bitllets de banchs dels de 1,000 franchs mal amagats sota un subjecta papers. Sobre cada paquet hi ha una llenqueta de paper agafada ab una agulla: totas dugas diuhen lo mateix: 100,000 franchs.

Doscents mil franchs! May els havia vist reunits: ni somiat havia que poguessin existir tanta diners plegats. Tingué com un rodament de cap y una idea de criatura creuhá per la seva imaginació.

—Vaja—exclamà per sí mateix—no vull que l' digni que encare que no sigui més que per un instant, no he experimentat, podent experimentarla, la fruició de portar doscents mil franchs á la butxaca.

Y s' agafà ab má febril, y se l's embutxacà, ab la idea de donar un respir, y tréurese'l pera tornar-lo al seu lloch.

Pero no se l's pogué treure, puig en el precís moment en que l's deixava anar dintre del infern del paletó, entrà de nou el banquer.

—Be jove—li digné—estém entesos. Dende demà formarà part dels empleats del meu despaig. De moment li senyalo l' sou de 1,500 franchs; pero això sols per comensar. Els auments aniran venint gradualment. Vosté traballi, apliquis y no s' queixará de mí.

El jove sentia una suor freda que li mullava tot el cos: els bitllets semblava que li pessigueren el cor. Pero què havia de fer? Colocarlos de nou sobre l' subjecta-papers? El seu protector se'n adonaria.

—Confessarli la criaturada que acabava de fer? De

segur que la broma no li faria cap gracia, y fora molt natural que li caygués del concepte, dessint de pendres interès per un jove, que al donar el primer pas havia procedit tan sensa solta. Què fer?

Sense que hagués pogut trobar un camí, el banquer s' alsa y li indica que la entrevista ha terminat.

Y l' desgraciat s' aixeca també, barboteja las gràcies y se 'n va... ab els 200,000 franchs.

Tant bon punt se veu al carrer, sent desitjos de tirarse de cap al riu, de clavarse un tiro, de penjar-se... més tard recobra l' apetit á la vida, y l' únich desitjo que sent, son de fugir á Belgrica, prendre passatge en un vapor y anar-se'n á Amèrica.

Pero es honrat, y això de fugir li repugna. Per fi, al cap de més de una hora de remordiments y angoixa s' decideix á acabar per allà hont devia haver comensat.

S' va á casa seva, fa un paquet ab els 200,000 franchs, hi posa la direcció:—Al banquer Sr. X., carrer N., y l' tanca ficantli una carta escrita ab la seva millor lletra, en la qual confessa la seva lleueresa y demanda que l' perdoni.

Després baixa de nou al carrer ab pas apressurat, com un lladre, no atrevintse á girar la vista y entrega 'l paquet al primer recader que troba, encargantli de durli inmediatament ahont indica l' addressa.

No feya molt, que havia tornat á pujar al seu quartó, quan sent un truch molt fort á la porta.

El cor li dona un salt; sens dupte l' banquer ha notat la sustracció y venen á agafarlo.

Franqueja l' entrada... y 's troba ab el recader que s' planta al seu davant, sonriend al sorn.

El jove tanca la porta y l' recader li diu:

—De manera que tú comensas las cosas y no sabs acabarlas? Tens remordiments? Ets un cobart! Doñas el cop y després el valor te falta?... Jo no soch com tú. Podia quedarm'ho tot; però no he volgut y m' he dit:—Millor serà que 'ns els partim. Té, aquí va un paquet; jo 'n quedo l' altre.

Y allarga un dels rotlles de bitllets al jove.

El desgraciat queda esma-perdit, no vol comprender res de lo que passa. Se sent vensut, aclaparat per la fatalitat.

Pero de sopte s' recobra, donantse compte de la seva situació.

—Miserable—exclama.—Això que acabas de dir no ho farás; aquest diner no es teu. El vull, vinga!

—Qu' es això? Qu' es això?—respon el recader, qu' es un home sapat y alt com un Sant Pau, al sempre que d' una empenta l' tira contra la paret.—Vaja, no signis ximple ó m' ho emporto tot!

—Me l's donas ó no me l's donas?—crida l' jove menjantse'l ab la vista.

—Y que t' haig de donar, beneyst!

Desatinat, boig de furor y desesperació, l' jove agafa un ganivet que tenia sobre l' escala-panxas y rapit com un llamp fereix al etzar... El recader se desploma, mort en sech.

Quan els agents de policia posats sobre la pista pel banquer que s' havia adonat de la desaparició dels 200 mil franchs, arriban á la casa del jove, troben al desgraciat, immòbil entre l' cadàver y 's bits.

El jove es reduhit á presó, jutjat y condemnat á mort com á culpable de robo... y de assassinat en la persona del recader el seu cómplice.

***

Aquesta historia es autèntica. El jove ignorant signé castigat per la justicia dels homes. Y la justicia degué condemnarlo.

—Quàntas tragedias ignoradas, de las quals ningú n' arriba á possehir el secret!

A. DEL F.

CONFESSIÓ

Desbotà fillet meu.

—M' accuso, pare (es dir, no tan sols jo, tota la trepa que segueix detràs meu, y espera ansiosa la boca un pam oberta,

l' os escarab que de mas mans rellisquí volent pescarli ans de que caigu en terra), donchs a tots... com vos deya fa una estona ens fereix la conciencia

el portar enganyat á tot un poble fentli veure que naps lo que son bledas.

A las glòries legitíms, als sabis que havén covat dins nostras buydas testas, els passa igual que á les pessetas falsas que fregant un xich fort prompte groguejan.

Heresia de las virtuds de nostre poble ens titulum ab una gran modestia, del amor al traball, l' economia y la santa honradessa, precisament quan tots y tots els vics de la gent forastera que menysprehem sempre, los tenim nosaltres elevata á la séptima potència.

Som egoists, mal parlats, hipòcritas, estém sols saturats de xerrameca ab un cervell lleuger com bri de palla y ab quatre pams d' aixamples la conciencia. No 'ns detura pas res, res ens espanta; ab la fals obrim bretxa;

denigrem al contrari ab rabia folla perque no 'veji nostra insuficiencia, y ab tot y ser negats, sols quatre ceros poch forts en aritmètica, que de gramàtica sols sabém la *pardua* hem batut á la gent de nostra terra

que pensa y que no pensa com nosaltres; als vells titáns els de cremadas celles que, cansats de lluytas, en poca estona han rodat per l' arena.

El meu cor vos ho obert igual que un llibre; llegiu-sas planas negras, y l' pobre pecador á vostras plantas espera compungit la penitència.

—Molt bé t' has explicat, però desd' ara la penitència te la quedo á deure; y encare mes te dich; si no tingueiss la cara tan resseca,

á cada galta jo un petó t' farà en senyal de agrahiment y recompensa pel bé que 'ns haveu fet á las *sotanases*

la gent de vostra ideya.

Llevor de llana aném sembrant nosaltres, vosaltres tots reguèuls; brotarà en el catlat de nostre poble, arrelarà en sus venas, y sos fruysts saborosos serán dobles que veurém caure alegres en nostres fondas bossas com pluja de ginesta.

Retrogradém al temps de l' Edat Mitja a aquells jorts tan llunyans dignes d' enveja en qu' era tan felic la nostra patria sense llitres ni ciències,

y rodas de molif de las mes grossas feyan passar per sa ampla gargamelha.

Per ton camí, no t' torbis ni desmayis, anima bé á la teva patuleya y prega á Déu que may vos abandoni una matrona molt guapota y fresca que li diuhen la Sort, y es també amiga de ripicarse 'l pit per las iglesias.

FÉLIX CANTIMPLÓ

NOTA... DISCORDANT

Si jo fos un Samsó, tota ma forsa la donarà als débils, als esclaus, perquè poguessin rompre sus cadenes y á sos tirans per sempre aniquilar.

Si succedis, com ha succeït mil voltas, que després d' aquest cambí radical els redimits per mi, sentintse atletes, també volguessein fer de vils tirans..., possesionat de nou de forsa herculea, y per venjarne ab tota crueltat d' aqueixa miserabile rassa humana... decidit buscarla 'l punt més flach del temple universal, y ab una empenta, sas columnas faria rodolar... Y em creuria ben bé fé una obra bona, al perpetrar un crím tan colossal...

ANDRESITO

SOLTERS Á DEFENSARSE

ER el telégrafo 'ns adelantan la notícia de que l' ministre d' Hisenda està estudiant la millor manera d' estableir un nou tribut, imposant una forta contribució als solters majors de vinticinc anys.

Per la part que 'ns toca, dech protestar, y protesto de la manera més energica contra semblant tirania, ab que s' tracta d' usurparnos una de las pocas libertats qu' avuy ens quedan.

Precisa, es necessari, completament indispensabla, que tots els solters, principalment els interesats, ens unim, (no ab una dona com ell voldrà), sinó com un sol home, y traballén junts pera contrarrestar la opinio d' aquest Ministre, que, ó no sab lo que 's fa, ó deu tenir una porció de noyas per casar y no sab com tréureselas de sobre.

Si qu' aniria bé l' Espanya si tots ens casessim antes dels vinticinc anys! Si fins aquesta edat s' es un criatura y segons diu l' adagi «home casat burro espatllat» ens trobaríam dintre de poch, que sols hi haurien á Espanya criaturas y buros, y això, pero es lo que volen ells, perque mentres hi hajin burros, puguen anar á caball.

Una de las causes en que 's funda l' Ministre per implantar aquest impost, es, segons se diu, per moralizar al poble, evitar escàndols per que no hi ha gins tants llibertins, quan precisament els que donan més per al escàndol, els que majors inmoraltats cometent son els casats. Y si aquest Sr. Ministre no ho vol creure, jo li faré veure; perque mentres jo podrà anomenarli una porció de casats, qu' han enganyat, que venen carregant els neulés á las seves donas, á que no m' cita aquest guapo un sol soler, un únic rebregat, un sol fadrí, que l' hagi enganyada may á la seva dona?

Per que l' projecte aquest no prosperi, es precisi, com ja se diu, que tots defendem nostre dret; pero si 's solters no m' ajudau y ab sa indiferència fan que l' projecte arribi á ser llei, jo ja ho tinch pensat: antes que casarme, mantenir sogra, dona y criaturas, preferisco... no pegarme un tiro, no, jó barret; ferme frare: tindré tantas donas com vulgui, y cap sogra, y la gran ventatja de que si algún de petit se esgarrifa, encara me l' mantindrán de franch els altres.

JOSEPH BADÍA

REALITAT

Si bé jo no tinch cap vici tinch fets en cambi trent' anys, y tinch dues criaturas y me las estimo tant, que per elles donaràs ab molt gust tota la sanch.

Els meus pares van donar-me fent sacrificis molt grans, l' educació necessària per no morirme de fam. No soch sabi ni molt menos, però coneix concejals, que sapiguen menys encare que jo, no traballam mai; no per que siguin bagarros però, vamós, es igual.

Seguint, donchs, la meva història no repugnant 'l traball vaig aprendre cert ofici poch lucritiu, però honrat. Y al sentirme certs desitjos molt naturals de la carn, evitant perills innobles, vaig fer lo que 's altres fan; vaig contraure matrimoni á l' iglesia de Sant Pau.

cals abont Barcelona té instaladas las sevas escoles d'instrucció primaria.

—Ara si que no ho entenç!

—El què?

—Lo que veig ab els meus propis ulls. Una població que té escoles com la qu'estich contemplant, pescaderías com la que hi visitat, carrers com els que acaban de perfumarme, com és possible que s'atreveixi a llençar els diners omplint de bombetas elèctriques els arbres y cubrint de velluts y domas-sos els balcons?

—¿Cóm es possible? Heu de considerar que al món no es tot lo que llú y qu'es vici dels pobles meridionals treure sempre més al sol que no hi ha a l'ombra. Qu'ha agratad de tots modos el passeig?

—Molt!

—A la Rambla y al carrer de Fernando heu vist, com si diguissim, a Barcelona elegantment disfressada: en l'excursió que acabem de fer, podeu dir que l'heu vista sense caret... y en camisa.

A. MARCH

BALANS DE LAS FESTAS

GASTOS. Setanta mil duros d'electricitat y gas, nou mil cincents de ilustrina, dos mil de paper daurat, tres mil de glassa y filferro, vuitcents vintidós de claus, cent catorze de pastetas, mil de flors artificials, doscents deu de fullaraca, cent de fil d'empalmar, tres mil quaranta de fusta, sis mil de cartró enmotillat, setcents tres de purpurina, doscents sis de paper blau, trenta d'ayqua cuyt y taxtas y altres y altres cantitats que no poden detallarse, gatxades en llaua, pals, sorra, molsa, canyas verdes, palets, calis, madapolam, entiquetas, terra groga, espelmes, cordas d'espart, zinc, plom, carburo de calci, petroli y roba de sachs.

INGRESSOS. Cent deu mil duros las fondas y restaurants, els venedors d'arengades s'atipan de guanyar rals, també'n fan tots els teatros, el carril funicular, els cotxeros y 'ls tranyfas, els cafès y 'l Oli-en-gran: las barracas d'ayqua ab sucres, las parades dels Encants, el Diorama, las Arenas els xuflers, els estançhs, els vaporots golondrinas y 'ls palacios encantats. Fins es possible que 'n guanyin els formes y taules de pa, els que venen figues secas, els taberners d'arrabal, els que llogan llits y catres y 'ls neuleros: pero, iay!, aquí termina la llista dels mortals afortunats: ni vosté, lector benévol, ni jo, crech que fem ni un ral.

L. WAT

FESTAS POPULARS

La comissió de botiguers organisadora de las festas del meu carrer no hi veia de cap ull. El gran arc de suro verge representant las Covas d'Artà estava acabantse y la perspectiva que oferían las garlandas de flors artificials comensava a ser majestuosa. El matalasser del cantó, primer vocal de torn, qu'es el que va idear el projecte de las Covas se sentia boig de satisfacció. Està clar, isi tota aquella montanya de suro devia sortir del seu cap! Pero el bon home no volta tota la gloria per ell. En la gran obra que s'estava realisant, y que havia de ser l'admiració dels pajes intèligents, hi contribuïan variades personalitats dignas totes elles del mes alt respecte: la cansaladera, que havia cedit un cap de porc per cololar al mitjà d'un medallón artístich, ab la condició de que li tornessin després de les festas; el llauner del davant que no va tenir inconvenient en llogar tressents pams de canyeria de veritat plom a un preu sumamente econòmic; l'adroguer de mes avall que, ademés de las set pessetas y mitja va donar no sé quants kilos de verde persiana y una bronja per decorar els sòcols de les arcsdades; tots els vehíns, en fi, a la mida de las sevas forsas, havien colabrat al èxit seguir d'aquell monument artístich.

—Y la veritat es que tot devé donarlo per ben emplet, exclamava l'insigne matalasser. Las festas son vida, moviment, y ab ellus totòm menja... Aquests sacrificis son sempre beneficiosos pel veïnat. Las festas populars fan un gran bé al comers. Els petits industrials hi guanyen per molts conceptes. La afusina de forasters a una capital sempre hi deixa un rastre d'or; la propaganda durant aquests dies es extraordinaria; y nosaltres al despèndre's de quatre quartos no fén si no buydar de plata la butxaca de l'ermilla per omplir de bitllets de banch l'infèrn de l'americana.

Efectivament, per l'activitat que desplegaven els meus vehíns sense distinció, era possible lo que asssegurava l'insigne matalasser. Aquell dia en el meu carrer totòm menjaria... a la mida de las sevas forsas.

Fins en Granota, un pobre home venedor de diaris, malalt y miserable a qui tot el barri coneix per sa veu terriblement enragollada quan crida el diario de la noche, que tot just fà els dos rals pera pagar el catre, y que viu de lo que li donan, fins aquell va disfrutar las ventafas de la festa cobrant, al arribar al vespre, una pesseta per haver ajudat a traixar lafullaraca d'un cap al altre de carrer.

—Ja ho veiéu, deyan els de la comissió. Una pesseta en plata a n'en Granota, que no sal ni de quin color son. Després dirán de las festas populars... y ab ellas totòm menjaria! — Y el matalasser, ab la seva planxa de hidròpich, barrejant llauna bona ab altra aproveitada dels xays tisichs; l'adroguer, ab els dits plens d'anells, c'regant las paperines de pastetas; y el taberner ab el seu clafell molsut, colorejant de tanino el vi de trenta, s'excremà tots de goig al sentirse tan altruistes, al pensar en la bona obra que feyan al contribuir ab una pesseta en plata a la felicitat de n'Granota.

Y el pobre Granota, qu'era, naturalment, tan bon xi-cot y agrabit com miserabile, no creyent que la pesseta fos una recompensa indigna del seu traball, sino un re-

L'últim discurs de n' Silvela

—Ab el mauser y l'espasa,
ab el frare y l'oració:
per mí no hi ha cap mes modo
de governar la nació.

signe matalasser, no pot pas comparar-se ab cap aubada riella dels jorns primavertals...

JOAQUIM AYMAMÍ

SOBRE LA FUTURA ESQUADRA

(AL EXCM. SR. MARQUÉS... DE LAS SAGRISTÍAS)

Jo'm comprometo a pagar una ben nutrita esquadra y regalarla al moment a n' aquesta pobra Espanya, però ab una condició:

Que, comensant per Sagasta,

fins al últim conceller

d' aquesta y altres fornadas...

mes clar: tots quants han servit

per la nostra gran desgracia,

a aqueixa restauració

que 'ns estimula... las blancas:

jo'm comprometo a pagar,

repeteixo, tal esquadra,

si'm donan sols vuit ralets

per cada chancullo y guatlla

que 'ns han dat aquesta senyors

ab el nom... de responsables...

Y n'estich ben convenut

que faria suma llarga,

la sufficient, per comprar

els barcos que a Espanya ens faltan...

barcos virat, barcos bons

com e's d' Inglaterra y França,

d'un blindatje ten groixut,

á lo menos, com la cara

d'aquests senyors, que ab tan zel...

ens administran la casa.

ANDRESITO

Valencia s'ha efectuat un meeting popular, que s'ha vist extraordinariament concorregut, demanant que cessi la suspensió de las garantías constitucionals a Barcelona.

Y l'govern... com si li di-
guessin Llucia.

Es alló que diuen, y que jo'm permeto modifi-

car lleugerament: «Ja poden xiular, si l'ase no hi vol veure!»

Van venint, y ajuntantse ab els que aquí hi havia ja.

S'ajuntan y prenen posicions, per lo que pugui sobrevenir.

Depenen de Roma, á las ordres de Roma estan, deslligats per complert del govern espanyol, que per la seva part, quan la negra invasió cudeix s'hi ajup y calla.

Y encare dirán que l'Papa va perdre l'poder temporal!

Mentida! El va perdre á Italia, pero l'ha trobat á Espanya.

Espanya es seva y no dels espanyols. Y la prova de qu'Espanya es seva, es que la té ocupada *frasescament*.

Dihen qu'en Canalejas tornará á comensar en brev la interrompuda campanya.

Pero dihen també que no tirarà tant al dret com en la passada primavera.

No inútilment anà á passar l'estiu á San Sebastián. Allí devian ensenyarli á nadar entre dugas ayguas, y á nadar y guardar la roba.

Si es aixís, coneixentli l'joch, millor serà que no's molesti despullantse y que no's nulli.

[Mes nullat de lo qu'está...]

D. Alfonso trobantse á Tolosa va visitar una fàbrica de boynas, y l'fabricant, Sr. Elózegui que per mes senyans es carlista, n'hi va regalar dues.

Si jo hagués sigut d'ell, com que sentho hauria estat de humor, li hauria dit al Sr. Elózegui:

—No... a mi no... en todo caso a mi cuñado.

Parlant de la pretensió que alimentan alguns de qu'Espanya ha de lligarse ó bé ab Inglaterra ó ab França y Russia, deya un polític molt espavilat:

—Tant se val ab els uns com ab els altres: com que tenim las camas tan primas, la lliga 'ns ha de venir molt gran, y per aquest motiu portarem sempre las mitjas al garro.

Continua la ratxa negra.

A San Lluçar de Barrameda, un guardia civil—aquest també devia ser boig—va disparar el mauser sobre l'ittenit Sr. Jiménez, deixantlo cadáver.

Realisat l'homicidi, va escapar corrent del quartel, y entaforantse en un canyar, ab el mateix manser va clavarse an tiro, morint instantaneament.

Y ara en Silvela que vaji cantant: «El mauser es un arma providencial.»

En alguna cosa s'ha de coneixer que Portugal y Inglaterra son dos nacions amigas.

¿Qué farian vostès si algun amich els deya que tenia sed? Lo menos li servirian un vas d'aygua d'eritat?

Donchs això es lo que 's disposa á fer Portugal. L'Inglaterra, á qui tant l'han feta bregar els boers, ha sortit de la guerra horriblement assedegada, y á la seva demanda Portugal se disposa á oferir-li la Badia de Lagoa, qu'es com si diguissim la Badia de l'Ayga, magnifica posició del Africa meridional.

Y cómo li pagará Inglaterra aquest regalo?

Com pagari sempre 'ls forts ab débils: se li xaruparà de un trago y li farà un rot als nassos.

A Madrid s'ha consumat una estafa de 100,000 pessetas. Víctima: una senyora, nomenada D.a Rosalía de Benítez; autor: un capellà que porta el nom de Ernesto Rico.

La senyora va coneixer al mossén á Sigüenza, á principi d'any, y l'any no s'ha acabat encare y ja l'ha deixada sense un clau.

Lo mes curiós es que á pesar de l'activitat y diligència del jutjat de Buenavista de Madrid, ni'l mossén, ni 'ls 20,000 duros han sido habidos fins ara. Això ray, qu'esperin, que sino 'ls diners, al mossén bé prou que 'l trobarán á la Vall de Josefat, el dia del judici, á las quatre de la tarda.

Això es lo que ha de consolar á D.a Rosalía; això y l'pensament de que Mossén Ernest, al deixarla sense un clau va ferho pel bé de la seva ànima. [No se'n poden cometre pochs de pecats ab 20,000 duros á la butxaca Ara, á lo menos, si té la bossa neta de diners, tindrà també la conciencia limpia de malas tentacions.

Parla'l ministre de Marina, y diu: «que l'creuer Cardenal Cisneros, no acabat encare, es un barco antiquat, cosa natural—afegeix—perque ja fa anys que hauria d'estar navegant. Així y tot—acaba diuent—es lo mes modern que tenim.»

Al escoltar semblants declaracions en boca del ministre de Marina, un se fa creus... ó millor dit se fa creuher.

Si dels nostres arsenals han de sortir els barcos antiques ¿no valdría mes no construirlos?

Figürinse que per un extrany capricho de la naturalesa, del ventre de una mare'n sortissin en lloch de criatures pomposas, vells xaruchs y decrepits ¿no valdría mil vegadas més no engendarlos?

A Villacarino (Soria) un regidor va ficarse al cap que l'Ajuntament deixés de contribuir ab els fondos comunals á certas missas votivas, y va conseguirlo.

Pero va conseguir també que l'cap ab que havia concebut tan econòmica idea li badessin de improviso, á cops de bastons, dos cunyats del rector del poble que van ferli una paraada.

Y ab una mica mes l'agafan y l'tiran al riu, perque—áixò sí que no's pot negar—de benèfics ho son molt las faristelas míticas: després de haver escalfat á un fil de Deu, el tiran de cap al riu perque es refresqui.

Ara sabrà l'heretje regidor el pà que s'hi dona, merament la ració del clero. No va volgner que 's paguessin missas votivas, y les cunyats del rector ja li han dit de missas.

El Nunci ha publicat una circular posant restriccions á la tendència dels capellans de províncies que se'n van á Madrid á disfrutar la bona vida. En lo successiu, únicament en cassos molts justificats

FESTAS

Els que 'n fan per forsa.

Els que 'n fan per gust.

els Ordinaris els podrán donar las correspondents llicències.

S' veu que á Madrid, els capellans hi estan molt bé, y no volen que de fora n' hi vagin á disputals hi els sitis que tenen acaparats en el festí de la vida.

Llops ab llops no's mossegan; pero capellans ab capellans se disputan la tallada.

Serà porque son de pitjor condició que 'ls llops.

La situació de 'n Romanones dintre del ministeri va resultar cada dia més cómica. Com si en Sagasta 'l tingüés contractat per alardejar de liberal [si] 'n fa de bocadas en aquest sentit! Discursos, declaracions, conversas particulars, no desperdiçia ocasió per alardejar dels seus sentiments democràtichs. Pero en els concells de ministres passa per tot, fins per les solucions més reaccionaries.

Y vels'hi aquí qu' es ben cert allò que diuhen de que la llengua y 'ls fets son dues coses ben distintas. Com home de paraula, á n' en Romanones dona gust sentirlo; com home d' acció no hi pot fer més: coixixa sempre.

Llegeixo:

«En su litigio con Venezuela, Inglaterra ha dispuesto la ocupación de Patos.»

Pobre Venezuela, ara si qu' está ben llesta! S' ha embolicat ab els inglesos y pagará 'l pato!

Sabut es que 'ls mestres d' estudi cobran sous miserables, inverossímils, si es que arriban á percibirlos.

Donchs bé: sens dupte ab la idea de consolarios, ara en Romanones ha creat unes Juntas d' ensenyansa, que per lo que respecta á Madrid y Barcelona serán presidencies, nadé menos que *por un delegado regio*... cárrec dotat ab 7,500 pessetas annals.

Ja tenen els mestres un dato que 'ls ha de servir molt per entretenir la gana, plantejant un senzill problema aritmètic:

Ab 7,500 pessetas quants llonguetes podrían comprarse? Y ab aquests llonguetes á quants mestres que no menjan se podría socore?

Un vehí de Barcelona, barriada de Gracia, ha escrit a un periódich local donantli compte del seu gent fet:

Anava á la plataforma de un tranvía elèctrich, quan un ensotanat va cololar-seli al darrera. Al poch rato com qui no fa res, ja li acariciava las mans, y com ell el deixés fer, pera veure ahont aniria á parar, comensà á donarli pessiguetes á las ancas, com si aquell ton signés pel flaminer mossén una espècie de tentador pà de pessic.

Per supuesto, que, piadosament pensant, no 's pot creure que ho fes ab cap mala intenció. Segons reconeix el mateix comunicant, el mossén s' havia apoyat en l' aparato ahont els conductors colocab el manillar de velocitat. Y en aquesta actitud, en contacte ab la corrent, per capellá que se signi, diquin vestés mateixos quí no s' electrifica?

Per lo tant es precis tornar la bona fama al mossén de las caricias y dels pessiguetes.

¿Voleu veure un poble fresch,
que tothom li venta mormas
y no obstant va fent taral la?
Pues veniu á Barcelona.

*
¡Verge Santa de l' Empenta!
¡Zás, zés, zís!... ¡Pám, pém, pím, póm!
¿Que ja hi torném? —No senyora:
no es mes que un castell de fochs.

*
Tothom quedará content...
Pels graponers hi haurá empentes;
pels beyatutxos, sermóns;
pels carteristas, carteras.

*
Al meu carrer ho han entés.
Van nombrá una comissió,
van reunirse quatre vespres,
y... ré: aquí s' ha acabat tot.

*
Hi ha premis per las fatxadas,
hi ha premis per las finestras.
Y bé: ¿que no son de Deu
els que viuen als darreres?

*
El carrer de la Miseria
l' han guarnit ab molta sombra:
la música son badalls;
els llums, aranyas... ab potas.

*
—Pres qu' estás á la presó,
¿cómo no adornas la finestra?
L' adornaria ab molt gust,
si avans me treyan la reixa.

*
Riu la gent de goig al veure
els adornos dels carrers:
jo també rich, de cert modo,
al veure com riu la gent.

*
Vell que demanas almoyna,
au, forà, que en 'quest recó
hem determinat posarhi
quatre escuts y dos pendóns.

*
Pagesos á can Justin,
pagesos en carretel-la...
¡Y aneu dihent que á las vinyas
s' hi ha ficat la filoxera!

*
Rebre deu mil trepitjadas,
sufrir cops, respirar poís,

veure pals, ilustrina y globos...
¿Això son festas, senyor?

*
Lo qu' es jo, en el ram de festas,
sols no coneix de dos formes:
las que jo faig al meu fill
y las que á mí m' fa la dona.

L. WAT

Sense solta, ni motiu,
en Carlos, rey de l' As d' oro,
obrant com salvatje moro,
ingrat, va faltá al decoro
d' un jefe carlí molt riu.

Com que s' diu *Adelantado*,
això á mí no m' ha extranyat;
puig sent Carlos, *atrassat*,
sols pot portar voluntat
á un ruch, que s' dugui *Atrasado*.

Els noys qu' ensenya de nit
el famós *pare Román*,
per celebrar bé l' seu sant
van tenir un bon audit;
puig sabent que molt s' altera
quan els té a tret del seu... puny,
perque se 'ls mirí de lluny
li van regalá una ullera.

A la monja que ha lograt
fugir del seu trist convent,
per no sufrir un ferm torment
y véures en llibertat,
els llanuts molt la criticaran,
y després de criticarla,
escarnirla y ultratjarla,
de boja la calificaran.
Mes no sab aquesta gent,
qu' es sols boja desdixtada,
la monja que viu tancada
dins las parets d' un convent.

FRANCISCO LLENAS

XARADA

—Quan dugas tercera
un pobre esquerrat
quart un vell que vagí
sol, dessparat,
tant si es blanch ha negre
fesli caritat.
La agena desgracia
pel que té l' cor sà
deu inspirar sempre
total y pietat.

J. COSTA POMÉS

ANAGRAMA

Sent D. Tot un bretulot
un estafa, un criminal,
se li pot di ab to ben alt:
—Recristina, quina tot.

UN COMPANY DE LA GOMA
GEROGLÍFICH

LA
NEGRE NORT
LL
A

UN PÀ DE MÀQUINA

Caballers: Un canario, Romaní, A. Casidelacasa, Siul Aloreugif, Un estudiant tarragoní, Jaume Sisquella, Tresina de Hostafrancs, Factura, J. B. y B. de Blanes, José Tort, Diego Arias, Mitja cerilla, Un ninot de palla, El xicot de la Soledad, Un que s' engresca, M. Cairó, Un carboner, E. J. M., Toni Badú, Ll. Bonarrata, Martí Puig, J. Vallés C., Sansolf y Verdier y J. Vilàr.—Ja estí vist y res aprofitat.

Caballers: De la U. M.-L., J. Bosch y Romaguera, J. Farré Gairalt, T. Rusca, Albertet de Vilafranca y Pissarra: Veurém d' aprofitar algo.

Caballer: Ornasi A.: No vá de cap manera.—G. R. S.: Igualment.—Antoni de Massanas: No 'ns vá prou bé. Paciencia. —Un farinayre: Es irregular.—Felix Cantiplà: Està bé y gracies.—Mariano: Això demano:... Que no m' envihi versos d' aquesta calitat.—Tresillo: Efectivament, no té condicions.—T. Rusca: Desenganyis, això es lo que voldrían. Per ara no n' hi ha necessitat.—Modest Abril: Ha fet tart.—Antoni C. Escote: El d' avuy no 'ns vá. Aquell no s' ha perdut.—Xim: Trasmeto lo que 'm diu al interessat. El present no 'ns agrada prou.—Josepet de Vilafranca: Faré tria.—Un Quinto: Es incorrecte.—P. A. Moreno: Es difícil, donat el carácter de la composició.—M. Domenech: No 'ns agrada massa.—J. F. B.: Va be'l epígrama.—V. C. A.: La poesia es aprofitar.—Joseph Cervelló: Es magre á tot serho.—Anton Perlasia: (Pobre Merceneta, dedicarí aquests versos; vosté no la estimar)—Joseph Gay: Es defectuosa.—A. Benazet: No 'n podém treure partit. Ho sentim vivament.

Està agotantse:

LAS FESTAS DE VILATRISTA

Xistosa parodia de las festas de la Mercé de Barcelona

Programa satírich — Guia humorística — Plano simbòlich

PER

AUGUST COCA Y PONCÉM

AB CARICATURAS DE P. CATARINEU, PBR.

Preu DOS rals

Imprenta de LA CAMPANA Y LA ESQUELLA, CARRER del Olm, número 8.

Tinta Ch. Lorilleux y C.